

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนทัศน์ระบบสารสนเทศมัลติมีเดียออนไลน์ด้านวัฒนธรรมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีเนื้อหาที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
3. แนวความคิดเกี่ยวกับประเพณี
4. ระบบสารสนเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กล่าวว่า “**กลุ่มชาติพันธุ์**” (Ethnic Groups) หมายถึง กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อย (subculture) ร่วมกัน คือ มีค่านิยม ความคิด อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ระบบสัญลักษณ์และวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ร่วมกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และองค์การทุนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติให้คำนิยามไว้ว่า**ชาติพันธุ์**หมายถึงการสืบทอดทางสายโลหิตเชื้อชาติภาษาความเชื่อวิถีการดำรงชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยทั่วไปใช้คำว่าเผ่าเพื่อแยกกลุ่มชนที่แตกต่างอย่างชัดเจนออกจากกัน

คำว่า “ชาติพันธุ์” และ “ชาติพันธุ์วิทยา” เป็นคำใหม่ในภาษาไทยการทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์จำเป็นจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติและสัญชาติอาจเปรียบเทียบเชื้อชาติสัญชาติ และชาติพันธุ์ได้ดังนี้

เชื้อชาติ (race) คือ ลักษณะทางชีวภาพของคนซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะรูปร่าง สีผิวเส้นผมและตาการแบ่งกลุ่มเชื้อชาติ (racial group) มักแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ นีกรอยด์ (Negroid) มองโกลอยด์ (Mongoloid) และคอเคซอยด์ (Caucasoid) ในตอนหลังได้เพิ่มออสตราลอยด์ (Australoid) โพลินีเซียน (Polynesian) ฯลฯ อีกด้วย

การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้มีความสำคัญในสังคมที่สมาชิกในสังคมมาจากบรรพบุรุษที่ต่างกันและมีสีผิวและรูปร่างลักษณะที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเช่นความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกันและประวัติความเป็นมาตลอดจนบทบาทในสังคมต่างกันความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้แต่ในบางสังคมเช่นสังคมไทยความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

สัญชาติ (nationality) คือ การเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่งตามกฎหมายโดยที่ลักษณะทางชีวภาพและวัฒนธรรมอาจแตกต่างกันได้การเป็นสมาชิกของประเทศย่อมหมายถึงการ

เป็นประชาชนของประเทศนั้นผู้ที่อพยพมาจากที่อื่นเพื่อมาตั้งถิ่นฐานสามารถโอนสัญชาติมาได้ผู้ที่เปลี่ยนสัญชาติคือผู้ที่เปลี่ยนฐานะจากการเป็นประชาชนของประเทศหนึ่งมาเป็นประชาชนของอีกประเทศหนึ่ง

ชาติพันธุ์ (ethnicity หรือ ethnos) คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีภาษาพูดเดียวกันและเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกันเช่นไทยพม่ากะเหรี่ยงจีนลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือดซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปพรรณ (เชื้อชาติ) เหมือนกันรวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วยผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อมๆกันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกันความรู้สึกผูกพันนี้อาจเรียกว่า "สำนึก" ทางชาติพันธุ์หรือชาติลักษณ์ (ethnic identity)

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์

ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีได้ถ้าเข้าใจว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นได้อย่างไรสาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์พอจะสรุปได้ 5 ลักษณะคือ

1. **เกิดจากการแบ่งแยกโดยวัฒนธรรมชนชั้น** ในสังคมบางสังคมมีการแบ่งชนชั้นและคนที่อยู่ในชนชั้นต่ำที่สุดจะถือเป็นกลุ่มชนที่อยู่นอกระบบสังคมนั้นเช่นจัณฑาลในอินเดียเอทาหรือบูราคูในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้นคนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันแต่ถูกสังคมระบุว่าเป็นคนชนชั้นต่ำถือว่าเป็นผู้ที่น่ารังเกียจและไม่ควรอยู่ร่วมสังคมกับสมาชิกส่วนใหญ่ได้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยของสังคมนั้นเป็นผู้ที่ปราศจากศักดิ์ศรีไม่มีอำนาจและไม่มีสิทธิทางสังคมเท่าเทียมคนอื่นปัจจุบันทั้งประเทศอินเดียและประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายยกเลิกชนชั้นจัณฑาลและบูราคูแต่ในทางปฏิบัติยังมีการกีดกันอยู่ความแตกต่างภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันนี้ถือเป็นรูปแบบความแตกต่างทางชาติพันธุ์รูปแบบหนึ่ง

2. **เกิดจากการแบ่งแยกจากลักษณะทางภูมิศาสตร์** กลุ่มชนที่มีชาติพันธุ์ต่างจากคนส่วนใหญ่และตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ห่างไกลเช่นชาวเขามักจะถูกตัดขาดจากสังคมพื้นราบโดยไม่ได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอจากคนพื้นราบในส่วนกลางการขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีนี้ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและอาจทำให้มีปฏิกิริยาต่อต้านอำนาจรัฐได้ในกรณีของประเทศไทยรัฐบาลได้พยายามติดต่อสื่อสารกับชาวเขาอยู่เสมอเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันความสัมพันธ์ระหว่างชาวเขากับรัฐบาลไทยจึงไม่ค่อยมีปัญหา

3. **เกิดจากการผนวกดินแดน** การขยายอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยการผนวกดินแดนเพิ่มอาจเกิดจากการตกลงกันตามสนธิสัญญาหรือเกิดจากการขยายดินแดนหลังจากรชนะสงครามตัวอย่างของการตกลงตามสนธิสัญญาคือกรณีสหรัฐอเมริกาซื้อดินแดนซึ่งปัจจุบันคือรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้บางรัฐตามสนธิสัญญาเรียกว่า "Louisiana Purchase" ในปีค.ศ. ๑๘๐๓หรือการที่สหรัฐอเมริกาซื้อดินแดนซึ่งปัจจุบันคือรัฐอลาสก้าในปีค.ศ. ๑๘๖๗ ส่วนตัวอย่างของการสู้รบระหว่างเพื่อนบ้านและฝ่ายที่ชนะสามารถผนวกดินแดนข้างเคียงเพิ่มขึ้นคือกรณีการขยายอาณาจักร

ต่างๆในบริเวณแหลมทองของทวีปเอเชียได้แก่อาณาจักรสุโขทัยทวารวดีศรีวิชัยล้านนาล้านช้างอยุธยา ฯลฯ ซึ่งสามารถขยายดินแดนให้กว้างใหญ่ขึ้นได้โดยการยกทัพสู้รบกันและฝ่ายที่ชนะเป็นฝ่ายที่สามารถขยายอาณาจักรได้

4. เกิดจากการย้ายถิ่น ความแตกต่างทางชาติพันธุ์อาจมีสาเหตุมาจากการที่คนจำนวนหนึ่งอพยพย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในสังคมอื่นโดยที่คนกลุ่มนี้มีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างจากคนในสังคมที่ตนย้ายเข้าไปอยู่รูปแบบของการย้ายถิ่นมีได้หลายรูปแบบ

5. เกิดจากการตกเป็นประเทศอาณานิคม ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ในประเทศอาณานิคมมีลักษณะแตกต่างจากกรณีต่างๆที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 กรณีทั้งนี้เพราะอาณานิคมเกิดจากการที่มหาอำนาจเข้ามามีอำนาจในการเมืองการปกครองของประเทศอื่นผู้อพยพเข้ามาเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่าและสามารถออกกฎหมายบังคับต่างๆนานาทำให้เจ้าของประเทศซึ่งมีจำนวนประชากรมากกว่ามีลักษณะของผู้ที่อยู่ใต้ปกครองและต้องยอมจำนนต่อข้อเรียกร้องของประเทศมหาอำนาจประเทศมหาอำนาจมักจะจับจองที่ดินขนาดใหญ่และว่าจ้างคนพื้นเมืองไปเป็นกรรมกรในไร่นามีผลทำให้คนพื้นเมืองมีลักษณะเป็นผู้อยู่ใต้การปกครองหรือลูกจ้างในอาณัติของมหาอำนาจต่างๆที่มหาอำนาจเป็นผู้บุกรุกเข้ามาในดินแดนของตนโดยทั่วไปจำนวนของผู้ที่อพยพมาจากประเทศมหาอำนาจมีไม่มากนักแต่คนกลุ่มนี้ก็สามารถจับจองที่ดินและทำธุรกิจจนถึงขนาดเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมได้อย่างกรณีประเทศซิมบับเวปรากฏว่าในปี ค.ศ. 1931 คนผิวขาวเป็นเจ้าของที่ดินเกือบร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ทั้งหมดแต่ประชากรผิวขาวมีประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

มนุษย์อยู่กันเป็นกลุ่มเป็นสังคมสร้างสรรค์สรรพสิ่งหลากหลายเพื่อความสามารถในการดำรงชีพอยู่ได้ซึ่งเรียกกันว่า “วัฒนธรรม” และถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของมนุษย์ก็ว่าได้การตั้งถิ่นฐานของหมู่ชนมวลมนุษย์นั้นกระจัดกระจายกันไปไกลกันบ้างห่างไกลกันบ้างตามบริบทของแต่ละกลุ่มและแต่ละช่วงกาลเวลาความต่างของพื้นที่ที่แวดล้อมโดยธรรมชาติมีอิทธิพลต่อความแตกต่างกันของมนุษย์ด้านวัฒนธรรมอย่างไรก็ตามทุกสังคมทุกแห่งล้วนต้องใช้วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตตลอดไป

วัฒนธรรม (culture) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานอันเป็นแกนสำคัญอันหนึ่งของสังคมมนุษย์ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำรงและดำเนินชีวิตของคนในสังคมวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคมดังเช่นพระยาอนูมานราชชนหรือเสถียรโกเศศเขียนไว้ในหนังสือวัฒนธรรมเบื้องต้นตอนหนึ่งว่า “มนุษย์เกิดในวัฒนธรรมที่จะเกิดอยู่นอกวัฒนธรรมนั้นมิได้คนจะเป็นคนขึ้นมาได้ก็ด้วยมีวัฒนธรรมถ้าไม่มีวัฒนธรรมก็ไม่ใช่มนุษย์แต่เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งมีวิถีชีวิตอย่างธรรมชาติเท่านั้นวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของคนเพราะเข้าไปซึมและประกอบเป็นรูปวิถีชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมาโดยไม่ใคร่รู้สึกตัว” และ“วัฒนธรรมจึงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นนิสัยคือความประพฤติที่เคยชินของสังคมซึ่งมนุษย์เองเป็นผู้สร้างและปรับปรุงจากธรรมชาติและเรียนรู้จากกันและกันเพราะฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นทั้งที่สังคมสร้างและที่สังคมเรียนรู้ควบคู่กันไปในตัวคนในสังคมจะมีลักษณะเป็นคนเช่นไรเป็นคนดีหรือเป็นคนเลวก็อยู่ที่วัฒนธรรมซึ่งคนสร้างขึ้นมาเป็นสิ่งที่บันดาลให้เป็นไป”

ความหมายของวัฒนธรรม

ชยันต์ วรรณธุมิ (2542) กล่าวว่า **วัฒนธรรม** หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมในการดำรงชีวิต อาจจะเป็นแบบแผนในการใช้ทรัพยากร แบบแผนในการปรับตัวเข้ากับสิ่งเปลี่ยนแปลงที่คุกคามเข้ามาจากภายนอก เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดแบบความสัมพันธ์ในสังคม ระบบความเชื่อหรือค่านิยม

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ (2540) กล่าวว่า **วัฒนธรรม** เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคมมนุษย์ และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม หรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคมด้วย

เสถียร โกเศศ (2524) กล่าวถึง **วัฒนธรรม** อย่างน่าฟังว่า “วัฒนธรรมตามความหมายของวิชามานุษยวิทยา ได้แก่ สิ่งอันเป็นวิถีชีวิตของสังคม คนในส่วนรวมของสังคมจะคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร มีความเชื่ออย่างไร ก็แสดงออกให้ปรากฏเห็นเป็นรูปภาษาประเพณี กิจกรรมงาน การละเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอดจนเป็นสิ่งที่ต่างๆ ที่คนในส่วนรวมสร้างขึ้น เช่น สิ่งอันจำเป็นแก่วิถีชีวิตและการครองชีพ มีเรื่องปัจจัยสี่ เครื่องมือ เครื่องใช้ เป็นต้น ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อที่สำแดงออกให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ต่างๆ แล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วคน มีการเพิ่มเติมเสริมสร้างสิ่งใหม่ปรับปรุงสิ่งเก่าให้เข้ากัน นี่คือ ความหมายของวัฒนธรรม ”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 757) ได้ให้ความหมายว่าวัฒนธรรม หมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน

จำนง อติวัฒนสิทธิ์และคณะ (2547 : 15 - 16) กล่าวถึงคำอธิบายของนักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศที่ให้ความหมายว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้นและได้มีใช้เป็นหลักฐานทางราชการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2483

โดยทรงแปลจากภาษาอังกฤษคือ culture ซึ่งเป็นคำที่มาจาก Cultura ในภาษาละตินอันหมายถึงการเพาะปลูกหรือการปลูกฝังนักมานุษยวิทยาหลายคนได้นำคำนี้มาใช้โดยให้ความหมายแตกต่างกันไปดังเช่นไว้

สุพัตรา สุภาพ (2546 : 35) กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์โดยสังคมมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองเพราะเป็นวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสังคม

พ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติพ.ศ. 2485 ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมหมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะโดยรวมคือสิ่งที่มนุษย์ร่วมกันสร้างสรรค์ให้ครอบคลุมการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมอย่างครบถ้วนมาซึ่งความผาสุกและความเจริญก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีหลายลักษณะดังนี้คือ

1. เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นมาใช้ในการดำรงชีวิต
2. เป็นผลรวมของหลายๆสิ่งได้แก่ความรู้ความเชื่อวิถีในการดำรงชีวิตอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้

3. เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มนุษย์เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติในลักษณะเดียวกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. เป็นมรดกของสังคมวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะคงอยู่กับสังคมนั้นต่อไปโดยการถ่ายทอดอย่างไม่ขาดสาย

5. เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเร็วบ้างช้าบ้างและเมื่อสังคมเปลี่ยนจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไปพร้อมๆกันด้วยและวัฒนธรรมบางสิ่งนั้นมิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปหมดแต่เป็นเพียงการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพของเทคโนโลยีและสังคมในขณะนั้น (ณรงค์เส็งประชา. 2541 : 47 - 48)

จำนง อติพัฒนสิทธิ์และคณะ (2547 : 16 - 18) อธิบายว่าวัฒนธรรมมีลักษณะที่สำคัญได้แก่

1. เป็นแบบพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมบางอย่างเกิดจากการเรียนรู้และพฤติกรรมบางอย่างก็ได้รับเป็นมรดกตกทอด (พันธุกรรม) แต่ในความหมายของวัฒนธรรมแล้วจะไม่ใช่พฤติกรรมที่ได้รับตกทอดมาและไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดจากสัญชาตญาณบุคคลได้เรียนรู้พฤติกรรมอย่างมีจิตสำนึก (Conscious) โดยผ่านตัวแทนต่างๆเช่นพ่อแม่เพื่อนโรงเรียนบ้านสถาบันต่างๆอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการและก่อให้เกิดอิทธิพลโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อบุคคลในสังคม

พฤติกรรมการเรียนรู้มีกระบวนการหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยที่ประกอบขึ้นถ้าแยกพฤติกรรมออกเป็นการกระทำต่างๆเราจะพบว่าการกระทำนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญแต่เป็นเพราะความสัมพันธ์กับคนอื่นๆและจัดรูปแบบเป็นกระบวนการขึ้นกระบวนการของพฤติกรรมนี้ไม่ใช่เพียงบุคคลแต่ละคนมีความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่มต่างๆแต่รวมถึงกระบวนการพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่ต้องเป็นไปทั้งสองฝ่ายมีการเสนอสนองกันและกันอันก่อให้เกิดเป็นรูปรวมๆขึ้นในสังคมเช่นพฤติกรรมของสามีและภรรยาซึ่งเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์โดยแต่ละฝ่ายก็มีกระบวนการพฤติกรรมของตนเองด้วย

แนวความคิดเป็นผลจากการเรียนรู้กล่าวคือลักษณะย่อยๆของคนและความสามารถของคนได้พัฒนาจากประสบการณ์ในอดีตในช่วงของการเรียนรู้บุคคลมีความสามารถขึ้นเรื่อยๆบุคคลจะแก้ไขพฤติกรรมของตนโดยอาศัยประสบการณ์เป็นเครื่องช่วยดังนั้นพฤติกรรมของมนุษย์จึงเป็นผลของการเรียนรู้ซึ่งแยกออกได้ 2 ชนิดคือ

1.1) ทศนคติค่านิยมและความรู้เมื่อฮิลารี (Hilary, E.) และนอร์เคย์ (Norkay, T.) ได้ประสบความสำเร็จในการไต่ภูเขาเอเวอร์เรสต์ฮิลารีได้ให้ความเห็นว่าเขาได้ประสบความสำเร็จเพราะเขาได้ไต่ขึ้นบนเขาที่นักปีนเขาอื่นๆได้เคยปีนเขาภูคนี้นมาก่อนซึ่งความคิดเห็นนี้แสดงนัยถึงวัฒนธรรมด้วยเพราะได้มีการสร้างทัศนคติความรู้และค่านิยมต่อสิ่งที่ได้เคยทำมาก่อนคือเป็นการสะสมประสบการณ์ในอดีตและพฤติกรรมของผู้อื่นในช่วงที่ผ่านมา

1.2) วัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุคือสิ่งที่เราได้สร้างสิ่งที่อยู่รอบตัวเราวัตถุสิ่งของเหล่านี้อาจเป็นรูปแบบที่แตกต่างกันธรรมชาติใดให้วัตถุดิบแก่เราแต่พฤติกรรมการเรียนรู้ได้ทำให้เกิดวัตถุสำเร็จรูปดังนั้นรูปแบบของวัฒนธรรมทางวัตถุในแต่ละแห่งจึงไม่เหมือนกัน

2. เป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน (Shared by members of society) พฤติกรรมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ไม่ได้เป็นสมบัติของใครคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่เป็นของสมาชิกของสังคม

และมีการยึดถือปฏิบัติร่วมกันการรับนำมาปฏิบัติจะมีระดับไม่เท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับทางเลือกหรือโดยสภาพการบังคับถ้าในสังคมใดการบังคับให้ประพฤติปฏิบัติวัฒนธรรมที่เห็นว่าเหมาะสมอยู่ในขั้นที่รุนแรงบุคคลในสังคมจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแต่ในทางกลับกันถ้ากฎข้อบังคับของสังคมหย่อนยานบุคคลก็จะเลือกปฏิบัติตามความมากน้อยแตกต่างกันไป

3. เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา (Transmitted among the members of society) พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นการสืบทอดจากช่วงอายุหนึ่งไปยังอีกช่วงอายุหนึ่งและแพร่กระจายระหว่างสมาชิกของสังคมโดยสัญลักษณ์คือภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของคำพูดการเขียนการสลักหรือจารึกไว้ในที่ต่างๆตามความเหมาะสมในช่วงเวลานั้นๆสัญลักษณ์ดังกล่าวช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความรู้สึกทัศนคติความคิดเห็นต่างๆเพื่อความเข้าใจระหว่างกันของสมาชิกในสังคม

4. สร้างความพอใจให้แก่มนุษย์ได้ (Culture is gratifying) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ได้แก่อาหารที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่มเป็นต้นแต่ความต้องการดังกล่าวยังไม่เป็นที่เพียงพอความพอใจที่ได้รับจะรวมถึงความต้องการทางสังคมและวัฒนธรรมด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความต้องการขั้นมูลฐานซึ่งแต่เดิมอยู่ในรูปแบบง่ายๆไม่ซับซ้อนหรือสวยงามมาอยู่ในรูปที่ประณีตสวยงามและซับซ้อนมากขึ้น

5. เป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนได้ (Culture is adaptive) วัฒนธรรมมิใช่เป็นสิ่งที่คงที่ (Static) แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งนี้เพราะมนุษย์ได้ปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอความเจริญทางวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและกว้างขวางตลอดทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้านการติดต่อสื่อสารทำให้วิถีการดำเนินชีวิตพฤติกรรมของคนในสังคมหนึ่งได้รับการปรับเปลี่ยนไปตามการแพร่กระจายวัฒนธรรมและอยู่ในอัตราที่เร็วขึ้น

6. เป็นผลรวมหรือการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Culture is integrative) วัฒนธรรมของชาติหนึ่งหรือสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนหรือแนวทางดำเนินชีวิตโดยการนำองค์ประกอบย่อยๆของวัฒนธรรมหลายๆอย่างประสานเข้าด้วยกันแม้ว่าวัฒนธรรมที่มีลักษณะแตกต่างกันจะดึงกันไปคนละทิศละทางแต่มีแนวโน้มที่จะมีความแน่นอนและประสานกันเพื่อให้สังคมคงอยู่ได้

7. เป็นรูปแบบพฤติกรรมในอุดมคติที่ต้องยึดถือปฏิบัติตาม (Ideal form of behavior) รูปแบบพฤติกรรมในอุดมคติเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตสิ่งใดที่สมาชิกของสังคมเห็นว่าดีมีความเหมาะสมสิ่งนั้นจะกลายเป็นรูปแบบที่ทุกคนจะยึดถือและปฏิบัติตามในทางกลับกันสิ่งใดที่สมาชิกของสังคมเห็นว่าไม่ควรไม่เหมาะสมก็จะไม่ถือปฏิบัติดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเสมือนหนึ่งสิ่งที่สังคมคาดหวังหรือเป็นแบบในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมสังคมแต่ละสังคมต่างก็มีลักษณะวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีความคิดและมองโลกแตกต่างกันรวมทั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกันการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมตลอดจนการมีพฤติกรรมเพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมจึงไม่เหมือนกัน

8. เป็นลักษณะเหนืออินทรีย์ (Super organic) ลักษณะ Super organic เป็นคำศัพท์ที่สเปนเซอร์นำมาใช้เป็นคนแรกและโกรเบอร์ได้ศึกษาเพิ่มเติมอย่างมีหลักการโดยเปรียบเทียบวัฒนธรรมว่าเป็นลักษณะที่เหนือจากอินทรีย์ (Organic) อินทรีย์หมายถึง “ตัวตน” “รูปร่าง” หรือ

“สาร” ลักษณะที่เหนืออินทรีย์คือลักษณะที่อยู่เหนือจากธรรมชาติหรือสัญชาตญาณของเอ็กัตตบุคคล ลักษณะดังกล่าวช่วยให้มนุษย์รู้จักการเรียนรู้และทำให้มีชีวิตรอดได้ทางกายภาพและทางสังคมไว้ได้ จำแนกระดับของการวิเคราะห์วัฒนธรรมออกเป็น 3 ระดับโดยใช้ความคิดเรื่อง Super organic และ Inorganic และได้แสดงความแตกต่างของแนวความคิดทั้ง 3 ไว้ดังนี้

1) Super organic หมายถึงปรากฏการณ์ที่ประกอบด้วยเครื่องมือเสื้อผ้าศิลปะ องค์การทางสังคมศาสนาระบบความคิดเป็นต้นวัฒนธรรมเป็นการจัดระเบียบขององค์วัตถุที่มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่างเพื่อให้เกิดความสุนทรีย์และความสะดวกแก่สิ่งมีชีวิตคุณลักษณะสำคัญของ Super organic คือสัญลักษณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษา

2) Inorganic หมายถึงปรากฏการณ์ที่เรียกว่าสิ่งไม่มีชีวิตซึ่งแสดงคุณลักษณะ โดยอะตอมโปรตอนอิเล็กตรอนคลื่นหรือหน่วยอื่นๆที่นักฟิสิกส์ได้กำหนดไว้

3) Organic หมายถึงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับชีวภาพหรือสิ่งที่มีชีวิตและแสดง คุณลักษณะโดยเซลล์สัตว์มีเพียงอินทรีย์ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสายโลหิตลักษณะที่อยู่เหนืออินทรีย์ นั้นมนุษย์จะใช้สัญลักษณ์ในการถ่ายทอดและใช้ศักยภาพในการปรับและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เพื่อให้อินทรีย์อยู่ในภาวะที่สมบูรณ์เกิดความมั่นคงปลอดภัยและได้รับความสะดวก

สาเหตุของการเกิดวัฒนธรรม

สนธยาพลศรี (2545 : 181) กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดเดียวที่มีวัฒนธรรมสัตว์อื่นไม่มี วัฒนธรรมเพราะไม่มีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมสาเหตุที่มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นได้ เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. มนุษย์มีสมองที่มีคุณภาพทำให้มีความสามารถพิเศษบางประการคือความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นใช้ในสังคมและความสามารถในการเชื่อม กาลเวลาคือสมองมนุษย์มีความสามารถในการจดจำและระลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตได้ ทำให้เกิดความเกี่ยวเนื่องระหว่างอดีตกับปัจจุบันและเป็นพื้นฐานสำคัญของการไปสู่อนาคตข้างหน้า

2. มนุษย์มีความสามารถในการใช้ปัญญาคิดค้นหาเหตุผลการแสวงหาสิ่งต่างๆเพื่อ ตอบสนองความต้องการของตนจึงไม่ใช่เป็นไปตามสัญชาตญาณแต่เกิดจากกระบวนการอบรมให้ เรียนรู้ระเบียบของสังคมจากคนรุ่นก่อนๆ

3. การไม่หยุดนิ่งของสมองมนุษย์คือมนุษย์ชอบคิดในสิ่งต่างๆอยู่เสมอทำให้เกิดความรู้ที่ จะสร้างวัฒนธรรมต่างๆโดยไม่หยุดนิ่ง

4. ความคิดที่จะเอาชนะสิ่งแวดล้อมเพื่อความสะดวกสบายของมนุษย์เองให้เกิดการ สร้างสรรค์วัฒนธรรมต่างๆโดยไม่หยุดยั้ง

5. ความสามารถในการสื่อความหมายและการถ่ายทอดความรู้ความรู้สึกต่างๆให้แก่กัน และกันได้เพราะมนุษย์มีภาษาใช้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนทำให้มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรม ต่างๆได้มากมาย

6. ความสามารถในการใช้สิ่งต่างๆแทนแรงงานของมนุษย์เองทำให้มีเวลาว่างจะคิด สร้างสรรค์วัฒนธรรมต่างๆขึ้นใช้แทนแรงงานของตน

7. ความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุดทำให้ต้องแสวงหาสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองความ ต้องการโดยไม่สิ้นสุดเช่นเดียวกันจึงทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ๆในสังคมมนุษย์เสมอมา

8. อิทธิพลของวัฒนธรรมจากสังคมอื่นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมอื่นๆทำให้เกิดการยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นเข้าไปใช้ในสังคมของตน

9. การขยายตัวของสังคมเมื่อสมาชิกของสังคมเพิ่มมากขึ้นทำให้สังคมขยายตัวกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ขึ้นเป็นลำดับการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมจึงแตกต่างออกไปทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวจึงต้องสร้างวัฒนธรรมขึ้นใช้ร่วมกันโดยเฉพาะเรื่องการจัดระเบียบทางสังคมที่กล่าวมาแล้ว

10. ความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมและสื่อสารมนุษย์ได้พัฒนาระบบการคมนาคมและการสื่อสารให้มีความเจริญก้าวหน้าจนสามารถเชื่อมโยงเป็นระบบเครือข่ายเดียวกันทั้งโลกทำให้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของมนุษย์เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นการเกิดวัฒนธรรมใหม่ๆในสังคมจึงเกิดขึ้นได้ง่าย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม

ณรงค์ เสียงประชา (2541 : 58 - 59) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางชีววิทยามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ช่วยให้สามารถสร้างวัฒนธรรมหลายประการคือ

1.1) มนุษย์มีสมองที่ใหญ่และมีคุณภาพทำให้มนุษย์มีสติปัญญาในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆหรือวัฒนธรรมขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

1.2) คุณภาพของอวัยวะบางอย่างเช่นมือดวงตากล้ามเนื้อเป็นต้นอวัยวะเหล่านี้ทำให้มนุษย์สามารถใช้สร้างวัฒนธรรมต่างๆขึ้นมาได้

1.3) ร่างกายตั้งตรงกับพื้นโลกทำให้การเคลื่อนไหวและการเคลื่อนที่ของร่างกายคล่องแคล่วและรวดเร็ว

1.4) มีอายุยืนทำให้เกิดการเรียนรู้สร้างและถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

2. สิ่งแวดล้อมธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์ที่อาศัยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในการดำรงชีวิตสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของมนุษย์และทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมแตกต่างกันเช่นมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในภูมิประเทศและภูมิอากาศแตกต่างกันจะมีวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไป

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคมความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์จึงต้องอยู่รวมกันเป็นสังคมทำให้ต้องสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุและวัฒนธรรมทางวัตถุขึ้นใช้เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกัน

4. การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมลักษณะอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมคือการแพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งทำให้เกิดการขอยืมทางวัฒนธรรมการผสมผสานทางวัฒนธรรมการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมเข้ามาใช้ทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ๆขึ้นในสังคม

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

จำนง อติพัฒนสิทธิ์และคณะ (2547: 20) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประการคือ

1. องค์มติเป็นความเข้าใจความเชื่อความคิดเห็นอุดมการณ์อุดมคติในการดำรงชีวิตของมนุษย์
2. องค์การเป็นกลุ่มคนที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเช่นชมรมสโมสรสมาคมองค์การธุรกิจพรรคการเมือง
3. องค์พิธีการเป็นกระบวนการขั้นตอนของพิธีกรรมประเพณีการปฏิบัติหรือการกระทำต่างๆที่มีความหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
4. องค์วัตถุเป็นสิ่งของเครื่องใช้หรือเป็นสิ่งที่มีรูปร่างเป็นตัวตนหรือเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนสามารถจับต้องได้ซึ่งเป็นผลผลิตของมนุษย์ในการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา

หน้าที่ของวัฒนธรรม

จำนง อติวัฒนสิทธิ์และคณะ (2547: 18) กล่าวว่าหน้าที่ของวัฒนธรรมที่สำคัญมีดังนี้

1. กำหนดรูปแบบของสถาบันสังคมมนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงเนื่องมาจากการที่สถาบันทางสังคมต่างกระทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างครบถ้วนการทำหน้าที่ของแต่ละสถาบันซึ่งแตกต่างกันนั้นจะถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม
 2. กำหนดบทบาทของมนุษย์วัฒนธรรมจะกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ของมนุษย์โดยมีกระบวนการในการอบรมให้เกิดการเรียนรู้ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติตนตามบทบาทและตำแหน่งฐานะของบุคคล
 3. ควบคุมสังคมวัฒนธรรมจะกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับกฎหมายขนบธรรมเนียมศีลธรรมหรือบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อให้สมาชิกสังคมได้มีแนวทางปฏิบัติกลางๆร่วมกัน
 4. เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมแต่ละสังคมจะมีสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไปสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมได้แก่ความเชื่อความสนใจทัศนคติความรู้ความสามารถความคิดสร้างสรรค์สัญลักษณ์ที่มองเห็นได้แก่รูปลักษณ์การแต่งกายบุคลิกท่าทางการแสดงออกการพูดในโอกาสต่างๆ
 5. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันวัฒนธรรมก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นความจงรักภักดีการอุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมก่อให้เกิดความเป็นพวกเดียวกันก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของสังคมร่วมกันในที่สุดก็จะก่อให้เกิดความรักความสามัคคีและพร้อมที่จะร่วมกันสร้างหรือปกป้องสังคมตนเองร่วมกัน
 6. สร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพทางสังคมวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพทางสังคมสิ่งนี้เกิดขึ้นได้จากการกระทำในสิ่งต่างๆที่เป็นแบบแผนหรือวิถีทางเดียวกันของคนในสังคมซึ่งแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกันจึงทำให้การหล่อหลอมทางสังคมไม่เหมือนกันและมีผลทำให้สมาชิกสังคมมีบุคลิกภาพทางสังคมไม่เหมือนกัน
 7. ก่อให้เกิดความตระหนักในการมีชีวิตอยู่วัฒนธรรมทำให้สมาชิกของสังคมตระหนักถึงวัตถุประสงค์และความหมายความสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่โดยวัฒนธรรมด้านความรู้สึกทัศนคติการยกย่องเทิดทูนตลอดจนความรับผิดชอบในบทบาทตามตำแหน่งฐานะของแต่ละบุคคลที่มีอยู่
- สรุปได้ว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์มีลักษณะเฉพาะของตนเองเป็นวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสังคมอาจแสดงออกในรูปของวิธีการหรือพิธีการต่างๆที่มนุษย์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันร่วมกันตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันและเป็นสิ่งที่ส่งต่อถ่ายทอด

จากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างมาฆาสายนอกจากนี้วัฒนธรรมยังบ่งบอกถึงความเชื่อความคิดเห็นอุดมการณ์อุดมคติหรือทัศนคติในการดำรงชีวิตของมนุษย์อีกด้วย

ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

กรมศิลปากรสำนักโบราณคดี (2540: 259) สำหรับระดับหมู่คณะและกลุ่มบุคคลแล้ว วัฒนธรรมมีความสำคัญอยู่หลายประการเช่น

1. เป็นเอกลักษณ์ของหมู่คณะหมู่คณะอาจหมายถึงบุคคลกลุ่มเล็กๆที่รวมตัวกันดำเนินชีวิตเพื่อจุดหมายเดียวกันหรือสังคมใหญ่คือประเทศชาติสำหรับเอกลักษณ์นั้นคือลักษณะที่ผู้เห็นเด่นชัดหรือลักษณะพิเศษของสมาชิกหรือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มอื่นๆเอกลักษณ์ของสังคมไทยนั้นได้แก่ความยึดมั่นในสถาบันชาติศาสน์กษัตริย์การรู้จักอยู่ร่วมกันแบบประสานประโยชน์ความรักอิสระเสรีเป็นต้น

2. เป็นศักดิ์ศรีของหมู่คณะ
3. เป็นเครื่องช่วยให้เกิดสามัคคีในหมู่คณะ
4. เป็นเครื่องช่วยให้เกิดความมั่นคงในหมู่คณะ

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

สามารถแบ่งวัฒนธรรมไทยตามพื้นที่และขอบข่ายได้เป็น 3 แบบคือ

1. วัฒนธรรมพื้นบ้านหมายถึงวัฒนธรรมของประชาชนโดยทั่วไปประชาชนหรือชาวบ้านกำหนดหรือสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมพื้นบ้านซึ่งเป็นสังคมย่อยในเมืองไทยวัฒนธรรมพื้นบ้านที่แบ่งประเภทย่อยสำหรับการดำเนินงานวัฒนธรรมไทยปัจจุบันมีการแบ่งกันเป็นดังนี้

- 1.1) วัฒนธรรมล้านนา
- 1.2) วัฒนธรรมอีสาน (เกี่ยวกับลาว)
- 1.3) วัฒนธรรมอีสาน (เกี่ยวกับเขมร)
- 1.4) วัฒนธรรมภาคกลางตอนบน (หัวเมืองฝ่ายเหนือ)
- 1.5) วัฒนธรรมภาคกลาง (ลุ่มน้ำเจ้าพระยา)
- 1.6) วัฒนธรรมปักษ์ใต้ (ตอนบน)
- 1.7) วัฒนธรรมปักษ์ใต้ (ตอนล่าง)

นอกจากนี้อาจจะวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยตามประวัติและความเป็นมาของไทยเผ่าและประเภทต่างๆเช่นวัฒนธรรมไทยมอญวัฒนธรรมไทยลาววัฒนธรรมไทยเขมรวัฒนธรรมไทยกระเหรี่ยงวัฒนธรรมไทยอิสลามเหล่านี้เป็นต้น

2. วัฒนธรรมประจำชาติหมายถึงวัฒนธรรมที่รัฐกำหนดและมอบหมายให้คนในชาติประพฤติปฏิบัติร่วมกันเช่นภาษาไทยมีภาษาไทยภาคกลางภาษาถิ่นต่างๆเช่นภาษาไทยเหนือไทยใต้ไทยอีสานแต่ภาษาไทยกลางโดยเฉพาะไทยภาคกลางที่ใช้ในราชการเป็นภาษาประจำชาติวัฒนธรรมประจำชาติเป็นวัฒนธรรมร่วมของคนทุกหมู่เหล่าจึงมักจะเป็นผลงานหรือการสร้างสรรค์จากผู้ปกครองในสังคมไทยในอดีตราชสำนักหรือวัดวาอารามเป็นหน่วยที่รับมาหล่อหลอมประชาชนในสมัยปัจจุบันหน่วยงานราชการต่างๆเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องเหล่านี้

3. วัฒนธรรมสากลหรือนานาชาติหมายถึงวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นในสังคมอื่นแต่มีความนิยมทั่วไปในนานาประเทศเช่นการแต่งกายสากลการเล่นดนตรีสากลซึ่งปกติแล้ววัฒนธรรมสากลเหล่านี้มีบ่อเกิดมาจากวัฒนธรรมตะวันตกเหตุที่สังคมไทยต้องรับเอาวัฒนธรรมสากลมาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยนั้นก็เพราะสังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งในสังคมโลกนอกจากวัฒนธรรมดังกล่าวแล้วเรายังมีวัฒนธรรมสากลต่างๆมากมายที่แทรกซึมเข้ามาในสังคมไทยหลายสิ่งหลายอย่างยังก่อให้เกิดปัญหาในการประพฤติปฏิบัติอยู่บ้างแต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปการประพฤติปฏิบัติที่มีปัญหานั้นก็ค่อยๆปรับตัวเองให้เหมาะสมต่อไป

ลักษณะของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยมีสภาพ 2 แบบคือ

1. มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) คือ รากเหง้าพัฒนาการของคนนิรนามที่ผ่านจากยุคหินดิบปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสืบต่อมาจากสภาพของกาลเวลาและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมจนถึงปัจจุบันต้องรักษาไว้ไม่ให้สูญเพื่อเกื้อกูลเกียรติภูมิของท้องถิ่น

2. วัฒนธรรมร่วมสมัยเอกลักษณ์ไทยที่ดี (Contemporary life Thai Identity) คือ แบบแผนการพัฒนาสังคมให้เกิดการสุขกายสบายใจในการดำรงชีพ (อาหาร, เสื้อผ้า, ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัย) การประพฤติปฏิบัติทางด้านศาสนการใช้ภาษาถิ่นภาษาชาติการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อพัฒนาบ้านเมืองให้เหมาะสมสวยงามไม่รกรุกรตารกใจตลอดจนสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่มีเกียรติภูมิไม่เป็นที่ดูหมิ่นดูแคลนของคนต่างชาติต่างภาษาสืบทอดและพัฒนาให้ประสานกลมกลืนกับโลกภายนอก

ปัญหาของวัฒนธรรมไทย

ผลจากการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสังคมไทยกับนานาชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตก ถึงแม้จะทำให้เกิดทั้งความสุขสบาย แต่ก็สร้างความสับสนเกี่ยวกับการเลือกแนวการดำเนินชีวิตบางประการ ซึ่งทำให้สังคมไทยเกิดปัญหาทางวัฒนธรรมหลายประการ

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจ “ความหมายของวัฒนธรรมไทย”
- 2) ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องจาก “การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของไทย”
- 3) ปัญหาเกี่ยวกับ “การทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมไทย”

แนวความคิดเกี่ยวกับประเพณี

คำว่า ประเพณี นักวิชาการได้ให้ความหมายท่าน เพื่อต้องการอธิบายความหมายของประเพณี อย่างละเอียด เพื่อนำไปสู่การศึกษาให้สอดคล้องทางการปฏิบัติทางด้านประเพณีที่มีการสืบทอดปฏิบัติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

दनัย ไชยโยธา (2546: 117) ประเพณี หมายถึง แบบความคิดความเชื่อ การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผนที่กระทำในโอกาสต่างๆ ลักษณะสำคัญของประเพณี คือ สิ่งที่ถูกยึดถือถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอดกันมาและยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของส่วนร่วม สิ่งใดเมื่อประพฤติซ้ำๆ กันอยู่บ่อยๆ จนเป็นความ

เคยชินก็เกิดเป็นนิสัยขึ้นมา ความประพฤติเหมือนๆ กันเป็นส่วนใหญ่ในหมู่คณะ เรียกว่า ประเพณี หรือนิสัยสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า ประเพณี คือ ความประพฤติของคนส่วนรวมที่ถือกันเป็นธรรมเนียม หรือเป็นระเบียบแบบแผนและสืบต่อกันมาจนเป็นพิมพ์เดียวกัน และยังคงอยู่ได้เพราะมีสิ่งใหม่เข้ามาช่วยเสริมสร้างสิ่งเก่าอยู่เสมอและกลมกลืนเข้ากันได้ดี จนทำให้ประเพณีเดิมยังคงอยู่ต่อไปได้

บันทึก พาทีจร (2549 : 78) ได้ให้ความหมายของ ประเพณี คือ สิ่งที่คนในสังคมส่วนร่วมสร้างขึ้นให้เป็นมรดกที่ผู้เป็นทายาทจะต้องรับไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปรวมทั้งมีการเผยแพร่แก่คนในสังคมอื่นด้วย ระบุลักษณะสำคัญของประเพณี เท่าที่เรารู้จะมองเห็นได้มีดังนี้

- 1) เป็นสิ่งที่ยึดถือร่วมกันของกลุ่มชน
- 2) มักเป็นพิธีการ
- 3) มักเป็นการกระทำที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ ทำกันอย่างเอิกเกริก หรือทำอย่างตั้งใจมาก
- 4) มักเป็นสิ่งที่ทำให้คนมีความรู้สึกว่ามีข้อผูกมัดต่อสังคม หรือคนมีความรับผิดชอบชั่วดี
- 5) มักเกี่ยวกับความเชื่อของกลุ่มชน ในเรื่องของอำนาจเหนือมนุษย์
- 6) มักเป็นพิธีการขอความช่วยเหลือ หรือการบูชาคุณที่กลุ่มชนนับถือ

สรุปความหมายของคำว่า “ประเพณี” มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

1. ประเพณีคือความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและสืบต่อมาช้านานถ้าใครในหมู่ประพฤติดอกนอกแบบก็ผิดประเพณีหรือผิดจารีตประเพณี
2. ประเพณีคือแบบมาตรฐานของพฤติกรรมหรือกระสวนแห่งพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมถูกบังคับให้ปฏิบัติตามสืบต่อกันมา
3. ประเพณีไทยหมายถึงนิสัยของสังคมชาวไทยซึ่งได้รับมรดกตกทอดกันมาแต่เก่าก่อนเรียกว่าประเพณีเดิมหรือประเพณีปรัมปราคือประเพณีสืบต่อกันมาตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Tradition”

ส่วนประกอบของประเพณี

ประเพณีมีพิธีการเป็นระเบียบแบบแผนประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. แนวคิด (Ideal) คือ หลักการความเชื่ออันเปรียบเสมือนปรัชญาแห่งสังคมนั้นๆ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือกันมาหลายชั่วคนว่าเป็นสิ่งดีงามที่จะต้องกระทำเพื่อความสงบสุขและความเป็นศิริมงคลของบุคคลครอบครัวและสังคมซึ่งแนวคิดนี้อาจเป็นปรัชญาทางลัทธิศาสนาความเชื่อในภูติผีวิญญาณความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ

2. พิธีกรรม (Ritual) เป็นแบบแผนของกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามแนวความคิด (Ideal) พิธีกรรมแต่ละพิธีจะมีกรรมวิธีเฉพาะกิจซึ่งไม่เหมือนกันในพิธีมักประกอบด้วย

- เจ้าพิธีกรรมคือผู้ดำเนินกรรมวิธีได้แก่พระภิกษุหม่อมฉันทรงเจ้าพิธีนี้จะเป็นผู้ดำเนินพิธีกรรมให้ไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีแบบแผนเป็นตัวกลางในการติดต่อระหว่างวิญญาณกับมนุษย์

- กรรมวิธีคือขบวนการในการจัดพิธีกรรมนั้นๆ

3. สมาชิก (Member) ในกิจประเพณีแต่ละอย่างจะต้องสมาชิกร่วมในกิจประเพณี

4. การเฉลิมฉลอง (Celebration)

กิจประเพณีบางอย่างอาจมีไม่ครบทั้งองค์ประกอบทั้ง 4 อย่างสำหรับประเพณีที่มีสมาชิกมากเจ้าพิธีอาจลดความสำคัญลงไปจนเกือบไม่ต้องมีเจ้าพิธี

รูปแบบของประเพณี อาจแบ่งได้ดังนี้

- 1) พิธีกรรมชีวิตได้แก่พิธีกรรมของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตายเช่นการแต่งงานการฌาปนกิจ
- 2) พิธีกรรมสำหรับอาชีพ
- 3) พิธีกรรมทางศาสนา
- 4) งานเทศกาลต่างๆ

ความสำคัญของประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีและพิธีกรรมเป็นสมบัติของสังคมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตและสังคมมาโดยตลอด ประเพณีและพิธีกรรมจึงมีบทบาทต่อมนุษย์หลายประการคือ

1. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คนเราไม่ว่าจะอยู่ในยุคใด สมัยใดเมื่อประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ก็มักจะเกิดภาวะความเครียดและเกิดความกังวล สภาวะจิตใจที่ไม่มั่นคงเช่นนี้โดยมากจะมีผลต่อร่างกาย บั่นทอนสุขภาพที่อาจทำให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิตประสาทก็ได้การทำพิธีกรรมหรือ “พิธี” เป็นการแก้ไขเรื่องร้ายให้กลายเป็นดีทำให้จิตใจสบายขึ้น ผ่อนคลายความตึงเครียดและสร้างความมั่นคงเข้มแข็งขึ้น

2. เป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเรียบร้อยและเป็นปกติมีสันติสุขได้นั้น สังคมนั้นๆ ต้องมีข้อตกลง มีระเบียบแบบแผนที่ทุกคนยอมรับและประพฤติตาม

3. เป็นสัญลักษณ์ชี้แนะให้เข้าสู่สาระสำคัญของชีวิต ประเพณีและพิธีกรรมแต่ละอย่างย่อมมีแนวคิดหรือ แบบแผนการปฏิบัติที่แฝงอยู่ในพิธีกรรม ขั้นตอนต่างๆ ในประเพณีและพิธีกรรมจึงเป็นสัญลักษณ์ของแนวคิดและมีบทบาทในการชี้แนะให้เข้าสู่สาระสำคัญของชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีและพิธีกรรมส่วนบุคคลจะแฝงแนวคิดที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลในแต่ละช่วงอย่างน่าสนใจ

4. เป็นเครื่องผูกพันความเป็นพวกเดียวกัน การประพฤติปฏิบัติการกระทำกิจกรรมใดๆ ร่วมกันเป็นแบบแผนเดียวกันย่อมเป็นสิ่งที่ผูกพันให้คนในกลุ่มหรือสังคมมีความผูกพันใกล้ชิดกันและรู้สึกว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน

5. เป็นเครื่องมือผสมผสานความเชื่อต่างๆ เข้าด้วยกัน จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า คนชาติไทยมีวัฒนธรรมที่ได้วิวัฒนาการต่อเนื่องกันมาตลอดในแง่ของความเชื่อก็เช่นเดียวกัน แต่เดิมคนไทยมีความเชื่อเรื่องผีสารและวิญญาณต่างๆ และเมื่อมีลัทธิพราหมณ์แพร่ขยายเข้ามา รวมกับความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนาที่รับมาใหม่ความเชื่อเหล่านี้ถูกผสมผสานกลมกลืนด้วยประเพณีและพิธีกรรม (ประชิด สุกฤษณ์พัฒน์, 2546 : 61)

ระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ (Information system) หมายถึง ระบบที่ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ ระบบคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ระบบเครือข่ายฐานข้อมูลผู้พัฒนาระบบผู้ใช้ระบบพนักงานที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญในสาขาทุกองค์ประกอบนี้ทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดรวบรวมจัดเก็บข้อมูลประมวลผลข้อมูลเพื่อสร้างสารสนเทศและส่งผลลัพธ์หรือสารสนเทศที่ได้ให้ผู้ใช้เพื่อช่วยสนับสนุนการทำงานการตัดสินใจการวางแผนการบริหารการควบคุมการวิเคราะห์และติดตามผลการดำเนินงานขององค์กร (สุชาติกีระนันท์, 2541)

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่ทำหน้าที่รวบรวมประมวลผลจัดเก็บและแจกจ่ายสารสนเทศเพื่อช่วยการตัดสินใจและการควบคุมในองค์กรในการทำงานของระบบสารสนเทศประกอบไปด้วยกิจกรรม 3 อย่าง คือ การนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ (Input) การประมวลผล (Processing) และการนำเสนอผลลัพธ์ (Output) ระบบสารสนเทศอาจจะมีการสะท้อนกลับ(Feedback) เพื่อการประเมินและปรับปรุงข้อมูลนำเข้าระบบสารสนเทศอาจจะเป็นระบบที่ประมวลด้วยมือ(Manual)หรือระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์ก็ได้ (Computer-based information system –CBIS) (Laudon&Laudon, 2001) แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงระบบสารสนเทศมักจะหมายถึงระบบที่ต้องอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบโทรคมนาคม

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบคอมพิวเตอร์ที่จัดเก็บข้อมูลและประมวลผลเป็นสารสนเทศ และระบบสารสนเทศเป็นระบบที่ต้องอาศัยฐานข้อมูล (CIS 105 -- Survey of Computer Information Systems, n.d.)

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดของกระบวนการบุคคลและเครื่องมือที่จะเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ (FAO Corporate Document Repository, 1998) ระบบสารสนเทศไม่ว่าจะเป็นระบบมือหรือระบบอัตโนมัติหมายถึงระบบที่ประกอบด้วยคนเครื่องจักรกล(machine) และวิธีการในการเก็บข้อมูลประมวลผลข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้อยู่ในลักษณะของสารสนเทศของผู้ใช้ (Information system, 2005)

สรุปได้ว่าระบบสารสนเทศก็คือระบบของการจัดเก็บประมวลผลข้อมูลโดยอาศัยบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมกับงานหรือภารกิจแต่ละอย่าง

Laudon&Laudon (2001) ยังอธิบายว่าในมิติทางธุรกิจระบบสารสนเทศเป็นระบบที่ช่วยแก้ปัญหาการจัดการขององค์กรซึ่งถูกท้าทายจากสิ่งแวดล้อมดังนั้นการใช้ระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องเข้าใจองค์กร (Organizations) การจัดการ (management) และเทคโนโลยี (Technology)

ประเภทของระบบสารสนเทศ

ปัจจุบันจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศชัดเจนมากขึ้นและเนื่องจากการบริหารงานในองค์กรมีหลายระดับกิจกรรมขององค์กรแต่ละประเภทอาจจะแตกต่างกันดังนั้นระบบสารสนเทศของแต่ละองค์กรอาจแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไป (สุชาติ กีระนันท์, 2541)

ถ้าพิจารณาจำแนกระบบสารสนเทศตามการสนับสนุนระดับการทำงานในองค์กรจะแบ่งระบบสารสนเทศได้เป็น 4 ประเภทดังนี้ (Laudon&Laudon, 2001)

1. ระบบสารสนเทศสำหรับระดับผู้ปฏิบัติงาน (Operational – level systems) ช่วยสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในส่วนปฏิบัติงานพื้นฐานและงานทำรายการต่างๆขององค์กร เช่นใบเสร็จรับเงินรายการขายการควบคุมวัสดุของหน่วยงานเป็นต้นวัตถุประสงค์หลักของระบบนี้ก็เพื่อช่วยการดำเนินงานประจำแต่ละวันและควบคุมรายการข้อมูลที่เกิดขึ้น

2. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้ชำนาญการ (Knowledge-level systems) ระบบนี้สนับสนุนผู้ทำงานที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลวัตถุประสงค์หลักของระบบนี้ก็เพื่อช่วยให้มีการนำความรู้ใหม่มาใช้และช่วยควบคุมการไหลเวียนของงานเอกสารขององค์กร

3. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร (Management – level systems) เป็นระบบสารสนเทศที่ช่วยในการตรวจสอบการควบคุมการตัดสินใจและการบริหารงานของผู้บริหารระดับกลางขององค์กร

4. ระบบสารสนเทศระดับกลยุทธ์ (Strategic-level system) เป็นระบบสารสนเทศที่ช่วยการบริหารระดับสูงช่วยในการสนับสนุนการวางแผนระยะยาวหลักการของระบบคือต้องจัดความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายนอกกับความสามารถภายในที่องค์กรมีเช่นในอีก 5 ปีข้างหน้าองค์กรจะผลิตสินค้าใด

สุชาติ กิระนันท์ (2541) และ Laudon&Laudon (2001) ได้แบ่งประเภทของระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน/ผู้บริหารระดับต่างๆ ไว้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ประเภทของระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน/ผู้บริหารระดับต่างๆไว้

ประเภทของระบบสารสนเทศ (สุชาติกิระนันท์, 2541)	ประเภทของระบบสารสนเทศ (Laudon&Laudon, 2001)
1. ระบบประมวลผลรายการ (Transaction Processing Systems)	1. Transaction Processing System – TPS
2. ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation Systems)	2. Knowledge Work -KWS and office Systems
3. ระบบงานสร้างความรู้ (Knowledge Work Systems)	
4. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information Systems)	3. Management Information Systems – MIS
5. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support Systems)	4. Decision Support Systems – DSS
6. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง (Executive Information Systems)	5. Executive Support System – ESS

1. ระบบประมวลผลรายการ (Transaction Processing Systems - TPS) เป็นระบบที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานประจำทำการบันทึกจัดเก็บประมวลผลรายการที่เกิดขึ้นในแต่ละวันโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ทำงานแทนการทำงานด้วยมือทั้งนี้เพื่อที่จะทำการสรุปข้อมูลเพื่อสร้างเป็นสารสนเทศระบบประมวลผลรายการนี้ส่วนใหญ่จะเป็นระบบที่เชื่อมโยงกิจการกับลูกค้าตัวอย่างเช่นระบบการจองบัตรโดยสารเครื่องบินระบบการฝากถอนเงินอัตโนมัติเป็นต้นในระบบต้องสร้างฐานข้อมูลที่เป็นระบบนี้มักจัดทำเพื่อสนองความต้องการของผู้บริหารระดับต้นเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานประจำได้ผลลัพธ์ของระบบนี้มักจะอยู่ในรูปของรายงานที่มีรายละเอียดรายงานผลเบื้องต้น

2. ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation Systems- OAS) เป็นระบบที่สนับสนุนงานในสำนักงานหรืองานธุรการของหน่วยงานระบบจะประสานการทำงานของบุคลากรรวมทั้งกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่นระบบนี้จะเกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสารโดยการใช้ซอฟต์แวร์ด้านการพิมพ์การติดต่อผ่านระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นต้นผลลัพธ์ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของเอกสารกำหนดการสั่งพิมพ์

3. ระบบงานสร้างความรู้ (Knowledge Work Systems - KWS) เป็นระบบที่ช่วยสนับสนุนบุคลากรที่ทำงานด้านการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาการคิดค้นสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆบริการใหม่ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานหน่วยงานต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนให้การพัฒนาเกิดขึ้นได้โดยสะดวกสามารถแข่งขันได้ทั้งในด้านเวลาคุณภาพและราคา ระบบต้องอาศัยแบบจำลองที่สร้างขึ้นตลอดจนการทดลองการผลิตหรือดำเนินการก่อนที่จะนำเข้ามาดำเนินการจริงในธุรกิจผลลัพธ์ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของสิ่งประดิษฐ์ตัวแบบรูปแบบเป็นต้น

4. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information Systems- MIS) เป็นระบบสารสนเทศสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับกลางใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการและการควบคุมระบบจะเชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่ในระบบประมวลผลรายการเข้าด้วยกันเพื่อประมวลและสร้างสารสนเทศที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการบริหารงานตัวอย่างเช่นระบบบริหารงานบุคลากรผลลัพธ์ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของรายงานสรุปรายงานของสิ่งผิดปกติ

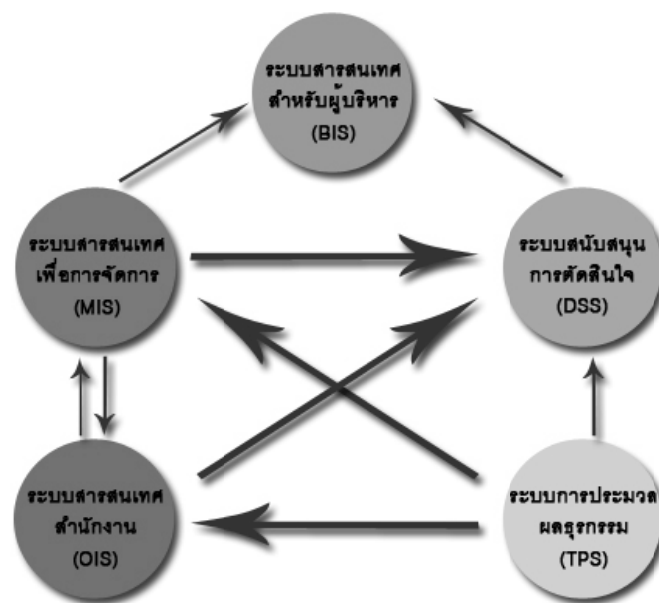
5. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support Systems – DSS) เป็นระบบที่ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจสำหรับปัญหาหรือที่มีโครงสร้างหรือขั้นตอนในการหาคำตอบที่แน่นอนเพียงบางส่วนข้อมูลที่ใช้ต้องอาศัยทั้งข้อมูลภายในกิจการและภายนอกกิจการประกอบกันระบบยังต้องสามารถเสนอทางเลือกให้ผู้บริหารพิจารณาเพื่อเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสถานการณ์นั้นหลักการของระบบสร้างขึ้นจากแนวคิดของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการตัดสินใจโดยให้ผู้ใช้ได้ตอบโดยตรงกับระบบทำให้สามารถวิเคราะห์ปรับเปลี่ยนเงื่อนไขและกระบวนการพิจารณาได้โดยอาศัยประสบการณ์และความสามารถของผู้บริหารเองผู้บริหารอาจกำหนดเงื่อนไขและทำการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขต่างๆไปจนกระทั่งพบสถานการณ์ที่เหมาะสมที่สุดแล้วใช้เป็นสารสนเทศที่ช่วยตัดสินใจรูปแบบของผลลัพธ์อาจจะอยู่ในรูปของรายงานเฉพาะกิจรายงานการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจการทำนายหรือพยากรณ์เหตุการณ์

6. ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง (Executive Information System - EIS) เป็นระบบที่สร้างสารสนเทศเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารระดับสูงซึ่งทำหน้าที่กำหนดแผนระยะยาว

และเป้าหมายของกิจการสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูงนี้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลภายนอก กิจกรรมเป็นอย่างมากยิ่งในยุคปัจจุบันที่เป็นยุค Globalization ข้อมูลระดับโลกแนวโน้มระดับสากล เป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการแข่งขันของธุรกิจผลลัพธ์ของระบบนี้มักอยู่ในรูปของการพยากรณ์/การ คาดการณ์

ถึงแม้ว่าระบบสารสนเทศจะมีหลายประเภทแต่องค์ประกอบที่จำเป็นของระบบสารสนเทศ ทุกประเภทก็ต้องประกอบด้วยกิจกรรม 3 อย่างตามที่ Laudon&Laudon (2001) ได้กล่าวไว้คือ ระบบต้องมีการนำเข้าข้อมูลการประมวลผลข้อมูลและการแสดงผลลัพธ์ของข้อมูล

สุชาติ กิระนันท์ (2541) สรุปไว้ว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศในองค์กรนั้นเป็นสิ่งท้าทาย ผู้บริหารเป็นอย่างมาก การที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศขึ้นในหน่วยงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการพัฒนาต้องร่วมกันตัดสินใจอย่างรอบคอบ เพราะการนำระบบสารสนเทศมาใช้ อาจจะทำให้กระทบต่อกระบวนการดำเนินงานและการบริหารที่เป็นอยู่หรืออาจจะมีผลก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในองค์กร

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบสารสนเทศแบบต่างๆ

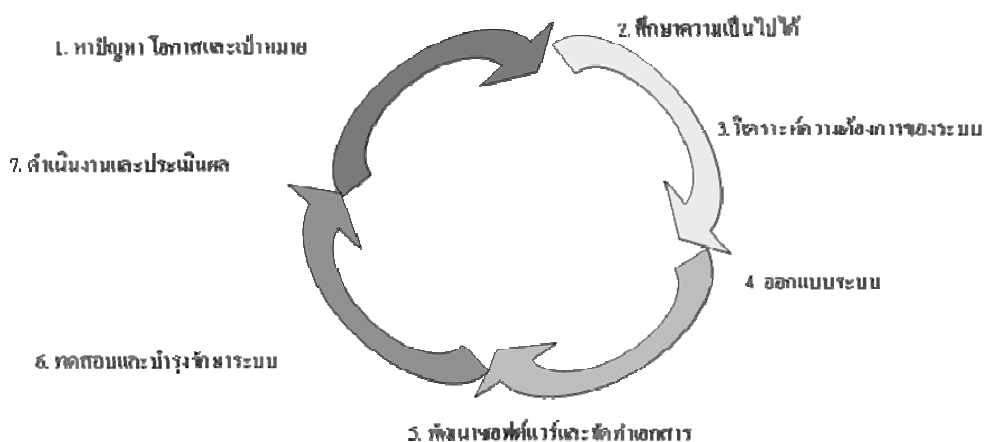
ที่มา: Laudon&Laudon, 2000:48

การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System Development)

สุชาติ กิระนันท์ (2541) สรุปไว้ว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศในองค์กรนั้นเป็นสิ่งท้าทาย ผู้บริหารเป็นอย่างมาก การที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศขึ้นในหน่วยงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการพัฒนาต้องร่วมกันตัดสินใจอย่างรอบคอบ เพราะการนำระบบสารสนเทศมาใช้ อาจจะทำให้กระทบต่อกระบวนการดำเนินงานและการบริหารที่เป็นอยู่ หรืออาจจะมีผลก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในองค์กร

การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นการสร้างระบบงานใหม่ หรือปรับเปลี่ยนระบบงานเดิมที่มีอยู่แล้วให้สามารถทำงานเพื่อแก้ปัญหาการดำเนินงานทางธุรกิจได้ตามความต้องการของผู้ใช้งาน โดยอาจนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเพื่อประมวลผลเรียบเรียงและจัดเก็บทำให้ได้ผลลัพธ์ตามต้องการซึ่งการที่จะทำให้ระบบที่ต้องการพัฒนามีความเป็นไปได้สูงสุดที่จะทำได้สำเร็จและใช้งานได้นานที่สุดนั้นจะต้องดำเนินการตามวงจรการพัฒนาารระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) มีขั้นตอนโดยสังเขป

1. หาปัญหา โอกาสและเป้าหมาย
2. ศึกษาความเป็นไปได้
3. วิเคราะห์ความต้องการของระบบ
4. ออกแบบระบบ
5. พัฒนาซอฟต์แวร์และจัดทำเอกสาร
6. ทดสอบและบำรุงรักษาระบบ
7. ดำเนินการและประเมินผล

ภาพที่ 2.2 แสดงวงจรการพัฒนาารระบบ (System Development Life Cycle : SDLC)

ที่มา: http://itd.htc.ac.th/st_it50/it5016/nidz/Web_Analyse/unit2.html

ขั้นตอนที่ 1 : หาปัญหา โอกาสและเป้าหมายระบบสารสนเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารหรือผู้ใช้ตระหนักว่าต้องการระบบสารสนเทศหรือระบบจัดการเดิม ได้แก่ระบบเอกสารในตู้เอกสารไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 2 : ศึกษาความเป็นไปได้จุดประสงค์ของการศึกษาความเป็นไปได้ก็คือ การกำหนดว่าปัญหาคืออะไรและตัดสินใจว่าการพัฒนาสร้างระบบสารสนเทศหรือการแก้ไขระบบสารสนเทศเดิมมีความเป็นไปได้หรือไม่โดยเสียค่าใช้จ่ายและเวลาน้อยที่สุด และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการของระบบเริ่มเข้าสู่การวิเคราะห์ระบบการวิเคราะห์ระบบเริ่มตั้งแต่การศึกษาระบบการทำงานของธุรกิจนั้นในกรณีที่เราศึกษานั้นเป็น

ระบบสารสนเทศอยู่แล้วจะต้องศึกษาว่าทำ งานอย่างไรเพราะเป็นการยากที่จะออกแบบระบบใหม่ โดยที่ไม่ทราบว่าจะระบบเดิมทำงานอย่างไรหรือธุรกิจดำเนินการอย่างไร หลังจากนั้นกำหนดความต้องการของระบบใหม่

ขั้นตอนที่ 4 : การออกแบบระบบ ในระยะแรกของการออกแบบนักวิเคราะห์ระบบจะ นำการตัดสินใจของฝ่ายบริหารที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์การเลือกซื้อคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์และ ซอฟต์แวร์ด้วย (ถ้ามีหรือเป็นไปได้)หลังจากนั้นนักวิเคราะห์ระบบจะนำแผนภาพต่างๆที่เขียนขึ้นใน ขั้นตอนการวิเคราะห์มาแปลงเป็นแผนภาพลำดับขั้น (แบบต้นไม้)ดังรูปข้างล่างเพื่อให้มองเห็น ภาพลักษณ์ที่แน่นอนของโปรแกรมว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 : พัฒนาซอฟต์แวร์และจัดทำเอกสาร ในขั้นตอนนี้โปรแกรมเมอร์จะเริ่ม เขียนและทดสอบโปรแกรมว่าทำงานถูกต้องหรือไม่ต้องมีการทดสอบกับข้อมูลจริงที่เลือกแล้วถ้าทุก อย่างเรียบร้อยเราจะได้โปรแกรมที่พร้อมที่จะนำไปใช้งานจริงต่อไปหลังจากนั้นต้องเตรียมคู่มือการใช้ และการฝึกอบรมผู้ใช้งานจริงของระบบระยะแรกในขั้นตอนนี้ นักวิเคราะห์ระบบต้องเตรียมสถานที่ สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วจะต้องตรวจสอบว่าคอมพิวเตอร์ทำงานเรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนที่ 6 : ทดสอบและบำรุงรักษาระบบ หลังจากที่ได้พัฒนาระบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องมีการทดสอบระบบว่าทำงานถูกต้องไหม และนำระบบใหม่มาใช้แทนของเก่าภายใต้การดูแล ของนักวิเคราะห์ระบบ การป้อนข้อมูลต้องทำให้เรียบร้อยและในที่สุดบริษัทเริ่มต้นใช้งานระบบใหม่นี้ ได้การนำระบบเข้ามาควรจะทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปทีละน้อยที่ดีที่สุดคือ ใช้ระบบใหม่ควบคู่ไปกับ ระบบเก่าไปสักระยะหนึ่งโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกันแล้วเปรียบเทียบผลลัพธ์ว่าตรงกันหรือไม่ถ้า เรียบร้อยก็เอาระบบเก่าออกได้ แล้วใช้ระบบใหม่ต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 : ดำเนินการและประเมินผล หลังจากที่ได้ใช้ระบบแล้วอาจจะต้องมีการ ประเมินผลหลังใช้งานเพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบเพื่อให้ระบบทำงานได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) การศึกษาวิจัยเรื่อง การรำผีหมอเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดทางวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญบ้านหนองคู่และบ้านบ่อควาตำบลบ้านเรือนอำเภอบางช้างจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บริบทชุมชนประวัติความเป็นมาอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมการรำผีหมอของชุมชนบ้านหนองคู่ และบ้านบ่อควาตำบลบ้านเรือนอำเภอบางช้างจังหวัดลำพูนโดยพัฒนาเว็บไซต์ (Web site) จาก การศึกษาพบว่า พิธีกรรมการฟ้อนผีหมอเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชื่อและศรัทธาในผีบรรพบุรุษ หรือผีปู่ย่ามีความเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีการผีดผีและการทรงเจ้ากำหนดการทำพิธีจะต้องทำในเดือน มีนาคมถึงเดือนมิถุนายนหรือก่อนเทศกาลเข้าพรรษาโดยยกเว้นการทำในวันพระวันพุธและวันเสีย ตามปฏิทินวันทำพิธีแบ่งออกเป็นสองวันคือวันเตรียมพิธีซึ่งเป็นวันที่ต้องสร้างผามหรือปะรำพิธีทำ เครื่องเช่นไหต่างๆและวันประกอบพิธีซึ่งมีสองแบบคือแบบทำครึ่งกับแบบทำเต็มวันโดยพิธีกรรม ในช่วงเช้ามี 9 ขั้นตอนได้แก่พิธียกขันครูถวายขันผียู่ยารำดาบปิดพวยธิดัดต้นกล้วยนำผู้ป่วยไปอาบน้ำ แต่งตัวให้ผู้ป่วยเรียกวิญญาณและบูชาไก่ส่วนพิธีกรรมในช่วงบ่ายมี 15 ขั้นตอนได้แก่เล่นผีกล่าป้อน ข้าวเล่นผินางทั้งสองทั้งสามเล่นผินางน้อยคาบปลาปูย่าขึ้นหอเล่นน้ำสงกรานต์ชนไก่เอาผีขึ้นตกไปไร่

คล้องช้างจุดกระบอกไฟดูหยอดน้ำตาเทียนถ่อเรือและถอนต้นแก้วสำหรับท่าพ่อนของโต่งและลูกผี
ช่างพ่อนจะไม่มีท่าแบบแผนและท่าตายและอาจเป็นท่าที่เกิดจากการภูวัญญาณเข้าสิงท่าร้ายจะไม่
เน้นความสวยงามไม่มีความหมายของท่าจังหวะของการร้ายรำมีทั้งช้าและเร็วสนุกสนานส่วนเพลงที่
บรรเลงไม่ได้เน้นเฉพาะเพลงที่มีท่วงทำนองมอญส่วนใหญ่เป็นเพลงพื้นเมืองภาคเหนือเพลงทำนอง
ไทยเดิมซึ่งประยุกต์มาเป็นเพลงลูกทุ่งการทำพิธีพืชมอญนั้นนอกจากจะเป็นการแสดงถึงความเชื่อ
และเคารพต่อบรรพบุรุษแล้วยังเป็นที่พึงทางใจในยามที่ลูกหลานมีความทุกข์หรือเจ็บป่วยเพราะเชื่อ
กันว่าเมื่อได้ทำพิธีนี้แล้วลูกหลานในตระกูลก็จะอยู่ดีมีสุขสิ่งไม่ดีที่เคยเกิดก็จะหายไปอีกทั้งยังเป็นการ
แสดงถึงความสามัคคีของคนในตระกูลและความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อของคนในชุมชนที่มาร่วมมือร่วมใจให้
งานลุล่วงไปด้วยดี (วิภาดา เพชรโชติ, 2552)

2) การศึกษาเรื่อง การศึกษาสำรวจชุมชนกะเหรี่ยงบ้านห้วยน้ำหนักตำบลตะนาวศรีอำเภอ
สวนผึ้งจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง
หมู่บ้านห้วยน้ำหนักตำบลตะนาวศรีอำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรีโดยใช้แนวคิดทางสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยาเกี่ยวกับเรื่องชุมชนสถาบันสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นกรอบข่ายในการศึกษาวิจัย
ผลการวิจัยพบว่า สถาบันสังคมของชุมชนนี้ประกอบด้วยประเพณีคติความเชื่อค่านิยมและแบบแผน
พฤติกรรมอันเป็นวิถีชีวิตที่ถ่ายทอดจากบรรพชนมาสู่สมาชิกของชุมชนในปัจจุบันซึ่งปรากฏชัดใน
สถาบันครอบครัวสถาบันศาสนาและสถาบันเศรษฐกิจแต่ในสถาบันการเมืองการปกครองและ
สถาบันการศึกษาประเพณีดั้งเดิมปรากฏอยู่น้อยแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ชุมชน
กะเหรี่ยงบ้านห้วยน้ำหนักมีวิถีชีวิตปรับเปลี่ยนไปแต่ความเข้มแข็งของสถาบันสังคมและวัฒนธรรม
ของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยน้ำหนักยังคงปรากฏเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนสมาชิกในชุมชนยังคงรักษาวินัย
ชีวิตแบบพอเพียงการพัฒนาจากภาครัฐและภาคเอกชนช่วยสร้างเสริมสันติสุขให้แก่ชุมชนเช่น
โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับแหล่งน้ำการอนุรักษ์ป่าไม้การฝึกอาชีพและการสนับสนุนด้านการศึกษา
ขององค์กรทางคริสต์ศาสนาอย่างไรก็ตามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาทำให้ชุมชนกะเหรี่ยง
บ้านห้วยน้ำหนักยังคงเป็นชุมชนที่ค่อนข้างสันโดษและได้รับผลกระทบจากสังคมภายนอกไม่มากนัก
จึงทำให้ชุมชนยังคงมีโครงสร้างสังคมแบบเรียบง่ายและยังคงมีวัฒนธรรมบางส่วนที่สืบทอดจากบรรพ
ชนมาจนถึงปัจจุบัน (คณะนิสิตชั้นปีที่ 5 โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา , 2552)

3) การศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาความยากจนโดยเน้น
ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนชาวกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรี มี
วัตถุประสงค์ของวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชุมชนชาว
กะเหรี่ยงที่มุ่งเน้นส่งเสริม และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรี ผล
การเข้าไปจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้มีการค้นพบ กระบวนการรักษาโรคที่มี
ประสิทธิภาพและเป็นการกระตุ้นผู้คนในชุมชนชาวกะเหรี่ยงให้ตื่นตัวต่อการป้องกันแก้ไขโรคการช่วย
ดูแลรักษาผู้ป่วยตามวิถีวัฒนธรรมซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอันสำคัญที่ทำให้ค้นพบแนวทาง
ปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างมีขั้นตอนและมีการวิเคราะห์อาการก่อนการตัดสินใจใช้วิธีการสมุนไพรหรือส่ง
แพทย์เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ยากไร้ได้มีโอกาสเยียวยาการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวกะเหรี่ยงจะ
ช่วยให้ชาวกะเหรี่ยงมีการศึกษาความรู้ท้องถิ่นมีความสามัคคีและเชื่อมั่นในกระบวนการของภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจนสามารถแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีประสิทธิภาพ (สุทิน สอนงพันธ์, 2553)

4) การศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและคุณค่าด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยและเพื่อศึกษาอัตตาลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2350 จนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาแหล่งศึกษาทั้งสองแห่งมีประวัติความเป็นมาคล้ายกันมีบรรพบุรุษมาจากแหล่งเดียวกันคือ จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจากแขวงอัตปือแสนปางการตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะธรรมชาติที่พบเห็นของคนสมัยก่อนอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันและมีอัตลักษณ์การแต่งกายที่คล้ายกัน ความเชื่อวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยบ้านตาลตำบลตาลทราย อำเภอศรีนครินทร์ มีการแต่งกายที่แตกต่างกันตามประเพณีคุณค่าที่ได้จากวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยประกอบไปด้วยคุณค่าด้านเศรษฐกิจในอดีตเป็นการพึ่งพาตนเองคุณค่าทางสังคมเกิดการพึ่งพาอาศัยกันเอื้ออาทรกันและคุณค่าด้านการเมืองการปกครองเป็นการรวมกลุ่มการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการอัตลักษณ์การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2350 ถึงปัจจุบันพบว่ามีอัตลักษณ์การแต่งกายในชีวิตประจำวันพิธีกรรมและประเพณีซึ่งในแต่ละงานจะมีการแต่งกายที่แตกต่างกันตามฐานะของผู้สวมใส่แต่ปัจจุบันเป็นการแต่งกายที่มีวิวัฒนาการการแต่งกายตามสมัยนิยมของคนไทย (บุญเลี้ยง ฉิมมาลี, 2550)

5) การศึกษาเรื่อง การดำรงอยู่และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนบุงกะเทวดาตำบลในเมืองอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกลุ่มชาวไทยอีสานและชาวไทยเชื้อเวียดนามในชุมชนบุงกะเทวดาตำบลในเมืองอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานีและศึกษาการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยอีสานและชาวไทยเชื้อเวียดนามในชุมชนบุงกะเทวดาตำบลในเมืองอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยอีสานและชาวไทยเชื้อเวียดนามในชุมชนบุงกะเทวดาบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนาและมรดกทางวัฒนธรรมการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนานด้านก่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันละกันทำให้มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานความเป็นอยู่แบบสังคมพหุวัฒนธรรม (รินดา พันธน้อย, 2552)

6) การศึกษาเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้านประชากรสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของคนไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านประชากรสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของคนไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ด้านประชากรสังคมเศรษฐกิจวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและพัฒนานวัตกรรมสำหรับเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกโลก ผลการวิจัยพบว่า การสังเคราะห์องค์ความรู้ชีวิตของคนไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา **ด้านประชากร** พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2548 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 8.68 โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอพระนครศรีอยุธยาและพบว่าการเกิดการตายการย้ายเข้าและความหนาแน่นเพิ่มขึ้นส่วนการย้ายออกลดลงและมีสัดส่วนของจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น **ด้านสังคม** พบว่า ในอดีตจะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่และมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายแต่ในปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติและการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมของคนในสังคมลดน้อยลง **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างรองลงมาคือ ทำนาข้าวไร่ทำไร่และค้าขายในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2547 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.68 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.46 **ด้านวัฒนธรรม** พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตคนไทยถึงเกือบครึ่งรองลงมาได้แก่ทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ **ด้านคุณภาพชีวิต** พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2548 จำนวนอุบัติเหตุจำนวนคนตายและจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2548 โรคมะเร็งเป็นสาเหตุทำให้เสียชีวิตมากเป็นอันดับแรกและพบว่ามีคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์เพิ่มขึ้นส่วนคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญและคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศลดลงการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา **ด้านประชากร** พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2548 มีผู้เยี่ยมเยือนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80.86 และพบว่าผู้เยี่ยมเยือนส่วนใหญ่เป็นคนไทยมีอายุ 25 - 34 ปี โดยสัดส่วนของผู้เยี่ยมเยือนเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน จำนวนครั้งของการเดินทางมากที่สุดคือ ครั้งในรอบปีมีระยะเวลาของการพักผ่อนโดยเฉลี่ย 2.19 วันโดยผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศจะพักผ่อนโดยเฉลี่ยมากกว่าคนไทย **ด้านสังคม** พบว่า ผู้เยี่ยมเยือนที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในพื้นที่ภาคกลางเป็นผู้ที่มามีเยี่ยมเยือนมากที่สุด ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเอเชียโดยผู้เยี่ยมเยือนมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมเดินทางคือเป็นกลุ่มเพื่อนและมีวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ในปี พ.ศ. 2548 กลุ่มผู้มาเยือนมีอาชีพพนักงานและลูกจ้างมากที่สุด และพบว่ากลุ่มคนที่ไม่มียาได้เป็นกลุ่มที่เข้ามาเยี่ยมเยือนมากที่สุดนอกจากนี้ยังพบว่าผู้เยี่ยมเยือนมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 1,262.24 บาทต่อคนต่อวัน โดยใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด **ด้านวัฒนธรรม** พบว่า ผู้เยี่ยมเยือนนิยมมาเที่ยววัดต่างๆ มากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือพระราชวังบางปะอิน ด้านคุณภาพชีวิตจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ในช่วงเวลาสิบปีที่ผ่านมาหรือตั้งแต่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นกล่าวคือ ระบบสาธารณสุขโภชนาการคมนาคมมีความสะดวกสบายขึ้นกว่าเก่าคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นมีงานทำและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้นกว่าเดิมการพัฒนาสวัสดิการสำหรับเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกโลก พบว่าคุณภาพนวัตกรรมการจัดทำอยู่ในระดับดี (ศิริณา จิตต์จรัสและคณะ, 2550)

7) การศึกษาเรื่อง การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าที่เอื้อต่อเยาวชนอาข่า: กรณีศึกษาเยาวชนอาข่าหมู่บ้านอาโยะใหม่ตำบลแม่สลองในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าที่เอื้อต่อเยาวชนอาข่าในหมู่บ้านอาโยะใหม่ และเพื่อศึกษาคุณค่าความสำคัญในความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าที่เอื้อประโยชน์ต่อเยาวชนอาข่า การศึกษาพบว่า การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวอาข่าครั้งนี้ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมเพราะองค์ความรู้และทักษะต่างๆของอาข่าผูกยึดไว้กับบุคคลเป็นสำคัญเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าไม่มีตัวหนังสือหรือภาษาเขียนบันทึกไว้ดังนั้นการสืบสานวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ

พันธุ์ชาวอาข่าจึงต้องทำผ่านคนเป็นหลักโดยยึดหลักการคือวัฒนธรรมของชาวอาข่าโดยคนอาข่าและเพื่อคนอาข่าโดยมีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมอาข่าที่เอื้อต่อเยาวชนอาข่ามี 5 ประการดังนี้คุณค่าด้านการประกอบอาชีพคุณค่าด้านภาษาคุณค่าด้านศาสนาคุณค่าในบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและคุณค่าด้านความสัมพันธ์ทางสังคมสรุปคุณค่าความสำคัญในความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่าที่เอื้อประโยชน์ต่อเยาวชนมี 6 ประการ ดังนี้ 1) ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วมกันกระตุ้นให้เยาวชนรู้คุณค่าและมีความรู้สึกรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง 2) ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองที่บรรพบุรุษได้สืบทอดต่อกันมา 3) ส่งเสริมภูมิปัญญาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างสมดุลโดยไม่ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกและไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมที่ส่งเสริมในค่านิยมที่ฟุ่มเฟือยและสิ้นเปลือง 4) เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและความเข้มแข็งให้กับบุคคลหมู่บ้านชุมชนและสังคมช่วยปรับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมเช่นความรักความกตัญญูความเอื้ออาทรและความสมัครสมานสามัคคีในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5) รักษาโครงสร้างและรูปแบบครอบครัวสังคมเครือญาติข้อห้ามข้อนิยมสามารถปกครองตนเองและดำรงชีพได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะแนวทางของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่า 6) เป็นกรอบควบคุมความประพฤติผ่านจารีตประเพณีค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอาข่า (พระครูบรรพตรัตนชัย (ประทีป จันทร์แสง), 2551)

8) การศึกษาเรื่อง ประเพณีบุญข้าวจี่กับสังคมและวัฒนธรรมตำบลนาอ้ออำเภอเมืองจังหวัดเลยการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและความหมายของประเพณีบุญข้าวจี่บ้านนาอ้ออำเภอเมืองจังหวัดเลยและบทบาททางสังคมและวัฒนธรรมของประเพณีบุญข้าวจี่ต่อชุมชนผลการศึกษาพบว่า ประเพณีบุญข้าวจี่บ้านนาอ้อในอดีตนั้นเมื่อถึงเดือนสามก็มีการจี่ข้าวเพื่อรับประทานในครัวเรือนและเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ตามประเพณีอีสานทั่วไปจนเมื่อปี พ.ศ. 2542 ประเพณีบุญข้าวจี่ได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาเป็นประเพณีประจำตำบลนาอ้ออย่างยิ่งใหญ่โดยมีผู้ร่วมผู้เริ่มหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะสภาวัฒนธรรมจังหวัดและกระทรวงศึกษาธิการที่ผลักดันให้มีการฟื้นฟูประเพณีนี้ขึ้นและมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายโดยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญของชาวตำบลนาอ้อคือ การประกวดข้าวจี่ยกการแข่งขันทำข้าวจี่ที่มีรสชาติดีมีการประกวดขบวนแห่ข้าวจี่ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่สร้างความสามัคคีให้แก่ชุมชนตำบลนาอ้อด้านความเชื่อชาวตำบลนาอ้อมีความเชื่อว่าการทำบุญด้วยข้าวจี่ซึ่งนับว่าเป็นข้าวใหม่บริสุทธิ์มีความหอมถ้าได้นำมาทำเป็นข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระจะมีความเจริญรุ่งเรืองในทุกๆด้านเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวด้านเศรษฐกิจในช่วงจัดงานประเพณีบุญข้าวจี่ทำให้เศรษฐกิจของชาวบ้านดีขึ้นเพราะมีนักท่องเที่ยวและชาวบ้านจากชุมชนใกล้เคียงเข้าไปร่วมประเพณีเป็นจำนวนมากทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น (ราเพย ไชยสินธุ์, 2547)

9) การศึกษาเรื่อง แนวทางการนำวัฒนธรรม 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวพบว่าวัฒนธรรมของ 8 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีผู้วิจัยแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 กลุ่มคือวัฒนธรรมที่เคยปรากฏในอดีตมีการจดบันทึกบอกต่อแต่ปัจจุบันได้เลือนหายไปแล้ว กลุ่มที่สองได้แก่ วัฒนธรรมที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบันแต่อาศัยวาระหรือโอกาสพิเศษในการแสดงออก เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายที่มีการแต่งเฉพาะโอกาสพิเศษในช่วงเวลาปกติจะแต่งกายตามสมัยนิยมหรือภาษาพูดที่จะมีการสื่อสารเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุหรือญาติมิตร เป็นต้น และวัฒนธรรมที่มีการผลิตซ้ำ

สืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น การบริโภคอาหารพื้นถิ่นงานประเพณีสงกรานต์มอญสงกรานต์ลาวเวียง
 สงกรานต์ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงประเพณีตรุษจีนสารทจีนหรืองานประเพณีผูกแขนเรียกขวัญ
 วันกินข้าวห่อของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง เป็นต้น ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีการผลิตซ้ำแสดงให้
 เห็นว่าวัฒนธรรมและงานประเพณีเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการเลือกสรรจากคนในชุมชนที่จะสืบสาน
 สืบทอดจึงมีการผลิตซ้ำให้คงอยู่ถึงแม้ว่าคุณค่าความเชื่อและความหมายแฝงที่มีในอดีตจะเริ่มมีการ
 ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมของ 8 ชาติพันธุ์จังหวัดราชบุรีมีความคงอยู่ในรูป
 ของการปรับเปลี่ยนและการผสมผสานทางวัฒนธรรม (สัจจา ไกรศรรัตน์, 2555)